

Erfaring nr. 9710

Delsanering for PRRS - nogle foreløbige erfaringer

Institution: Landsudvalget for Svin, Danske Slagterier
Forfatter: Margit Andreasen
Claus Heisel
Kjeld Dahl Winther

Dato: 28.10.1997

Sammendrag

Afd. for Veterinær- og Levnedsmiddelforhold, DANSKE SLAGTERIER følger ca. 25 besætninger, der delsanerer for PRRS. Typisk vil en delsanering indebære at avlstdyrene bliver i besætningen, mens klima-, ung- og slagtesvinestald tømmes for en periode.

Kun nogle få af saneringerne under projektet er nået så langt, at det er muligt at konkludere noget ud fra dem. Løbende er der selvfølgelig gjort nogle erfaringer, der er gode at kende til, når en sanering skal forberedes.

De væsentligste af disse erfaringer er opsummeret med vægt lagt på følgende punkter:

- Den serologiske profil
- Hvornår er soholdet PRRS-stabilt?
- Hvordan opnås der stabilitet i soholdet?
- Skal der være faringsstop?
- Hvornår skal klima-, ung- og slagtesvinestaldene tømmes?

Baggrund

Det kan ikke understreges nok at en sanering kræver tid. Tid til en nøje planlægning af hvordan saneringen skal foregå, tid til at klarlægge smittegangen med PRRS i besætningen (ved serologi) samt, ikke mindst, tid til at få oprettet en immunologisk stabilitet i soholdet (immunitet uden virusudskillelse), inden en egentlig sanering kan gennemføres. En sanering bør kun igangsættes, hvis den eksterne smittebeskyttelse er god (min. 1.000 meter til den nærmeste PRRS-positive nabo, mobil udlevering af slagtesvin og søer etc.).

Saneringsplaner kan ikke generaliseres, de skal nøje tilpasses hver enkelt besætning.

Resultater og diskussion

Den serologiske profil

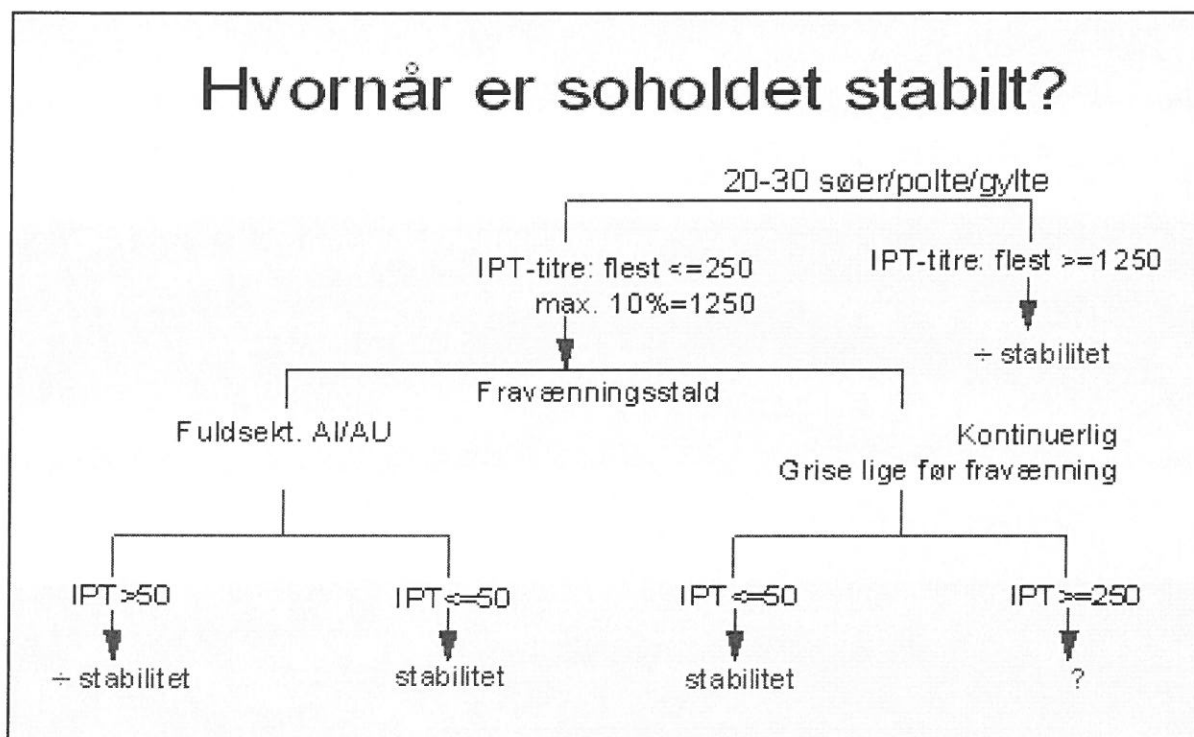
For at klarlægge hvordan virus spredes i besætningen, skal der udtages en række blodprøver (en serologisk profil). Resultaterne fra den serologiske profil viser, om soholdet er ved at være PRRS-stabilt, og hvor i besætningen smitteoverførslen med PRRS sker.

De besætninger, der følges under dette projekt, er af størrelsen 2-300 søer, og her har vi fundet følgende prøveantal tilstrækkelige for en serologisk profil. I større besætninger kan det være nødvendigt at øge antallet af blodprøver.

- 20-30 prøver af søer/gylte/polte/orner. Prøverne skal være udtaget i både løbe-, drægtigheds-, fare- og pol-testald, samt evt. karantænestald.
- 10 af de ældste klimastaldsgrise. Ved at tage blodprøver fra de ældste klimastaldsgrise vil prøveresultaterne oftest skyldes infektion og ikke antistoffer fra råmælken. Disse blodprøveresultater er derfor nemmere at fortolke end prøver fra yngre dyr.
- Min. 5 ungsvin og 5 slagtesvin. Det er vigtigt at prøverne repræsenterer alle sektioner og staldafsnit

Hvornår er soholdet PRRS-stabilt?

- Inden en sanering bliver påbegyndt, dvs. inden nogle af staldafsnittene skal tømmes, skal der være immunologisk stabilitet overfor PRRS i soholdet. I et PRRS-stabilt sohold er der ikke nogle sygdomstegn på PRRS. Blodprøver skal sandsynliggøre at avlsdyrene er immune (positiv BLOK-ELISA) uden at være virusudskillere (maksimalt 10 % af dyrene må have så høje IPT-titre som 1250).
- Et sohold, der er stabilt, vil sandsynligvis producere virusfri pattegrise.
- Hvis besætningen har fuldsektionerede fravænningsstalder der kører alt ud/alt ind, vil grisene i dette staldafsnit have IPT-titre ≤ 50 , som tegn på at de ikke er blevet smittet.
- Soholdet i besætninger med fuldsektionerede fravænningsstalder der kører alt ud/alt ind, er derfor ikke PRRS-stabilt, før alle grisene i klimastalden har IPT-titre ≤ 50 , mens blokerings-ELISA'en kan være både negativ og positiv (råmælksantistoffer).
- Har besætningen en kontinuerligt drevet fravænningsstald, vil grisene typisk blive smittet i dette staldafsnit. Blodprøverne fra de fravænnede grise vil derfor ikke kunne vise, om soholdet er i stand til at producere virusnegative pattegrise og dermed PRRS-stabilt. I stedet kan man forsøge at blodprøve pattegrise lige inden fravæning. Har alle de blodprøvede pattegrise IPT-titre ≤ 50 , er soholdet formodentligt PRRS-stabilt. Er pattegrisenes IPT-titre højere, kan det enten skyldes rester af råmælksantistoffer, eller smitte med PRRS inden fravæning, og resultatet kan derfor ikke bruges til at klarlægge soholdets immunstatus overfor PRRS.
- I besætninger der sælger 7 kg's grise, kan blodprøver fra pattegrise lige inden fravæning give et indtryk af soholdets immunstatus og fortolkes som nævnt for de kontinuerligt drevne fravænningsstalder.

Figur 1.

Figur 1 illustrerer hvornår det, ud fra de serologiske prøvesvar, må antages at et sohold er stabilt. Det kan tage lang tid inden et sohold er stabilt, og det kan kræve gentagne prøver samt en del ændringer i management og måske også ombygning af stalde, inden tilstanden opnås. Vores erfaringer indtil nu har vist, at det kan betale sig at udvise tålmodighed og vente med at sanere besætningen indtil soholdet, både klinisk og serologisk ser ud til at være PRRS-stabilt.

Hvordan opnås der stabilitet i soholdet?

Der er flere faktorer der skal tages hensyn til når et sohold skal gøres immunt uden at være virusudskillende:

Hensigtsmæssig poltererekruttering - tips:

- Indkøb nye polte under den akutte fase med PRRS. Poltene vil så have overstået infektionen ved løbning.
- Luk for indkøb af nye avlsvir op mod et halvt år inden sanering. Ved at hindre indkøb af polte, der er modtagelige for infektion med PRRS, er det nemmere at stabilisere soholdet op til saneringen.
- Inden polte bliver indsat i soholdet er det en god ide at føre dem igennem en karantænestald. Derved kan man ved egen produktion af avlsvir sikre, at poltene ikke længere udskiller virus ved indsættelsen i soholdet, og ved indkøb kan man sikre at poltene har opnået den rette immunitet (trynekontakt med virusudskillende dyr).
- Det er en god ide, at blodprøve poltene for PRRS, ca. 1 måned inden de går fra karantænestalden ind i soholdet. Denne blodprøve viser, om de er klar til indsættelse i soholdet.

Følgende procedurer har vist sig gode at følge:

Ved indkøb af PRRS-negative polte

Det har i flere besætninger vist sig at være et problem, at få de PRRS-negative polte smittet, formodentlig fordi de grise, der skulle smitte poltene, trods alt, ikke var smitteudskillere af PRRS. For at øge chancen for at grisene virkelig er smitteudskillende, skal de være taget fra staldafsnit med smittegang (mange dyr med høje IPT-titre), og det må gerne være grise, der skranter som følge af en formodet infektion med PRRS. Poltene skal i karantænen have trynekontakt med smitteudskillende grise i min. 4 uger. Efter disse 4 uger skal der gå min. 8 uger, inden poltene bliver indsat i soholdet.

Ca. 1 måned inden poltene indsættes i soholdet, skal blodprøver vise, at de alle er positive i blokerings ELISA, og at kun enkelte polte (**max. 10 %**) har IPT-titre så høje som 1250.

Ved indkøb af PRRS-positive polte

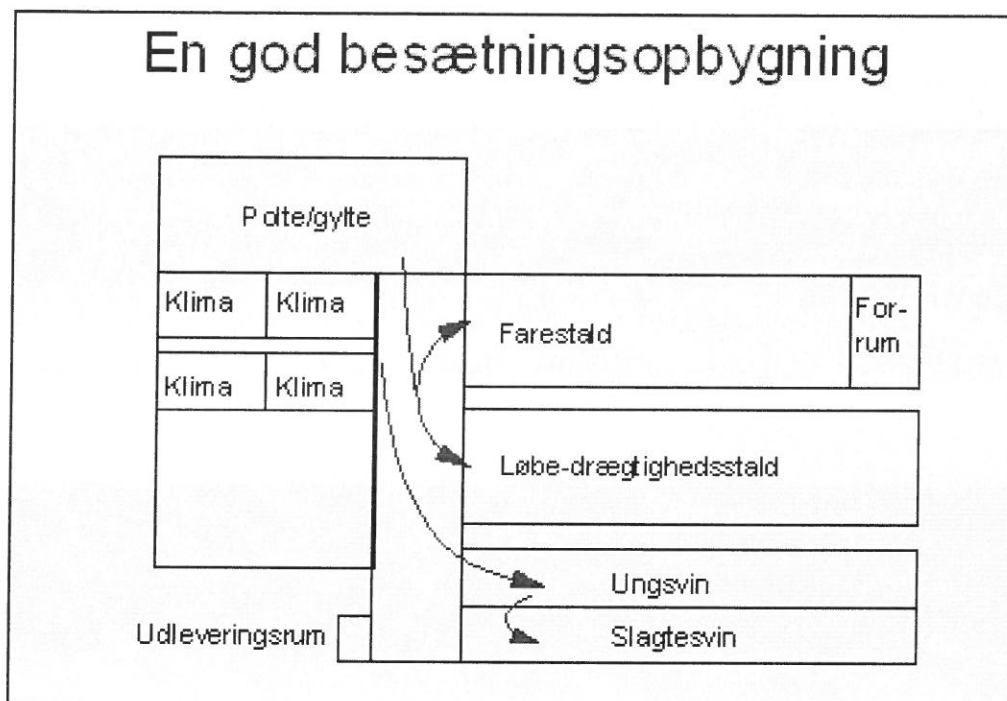
Poltene skal ved indkøb være positive for de samme PRRS-virus typer (dansk og/eller amerikansk), som der findes i besætningen.

Da poltene allerede **er** smittede ved indsættelse i karantæne, skal der blot gå 8 uger inden de kan indsættes i soholdet. Blodprøver udtaget 1 måned inden indsættelsen i soholdet, skal vise at **max.20 %** af poltene har IPT-titre på 1250. I forhold til de PRRS-negativt indkøbte polte, kan der altså tages lidt mere afslappet på resultaterne fra blodprøverne. Det skyldes at poltene er smittet inden indsættelse i karantænestalden, og at en IPT-titer på 1250 derfor ikke kan betyde, at polten netop er blevet smittet, og dermed smittebærer.

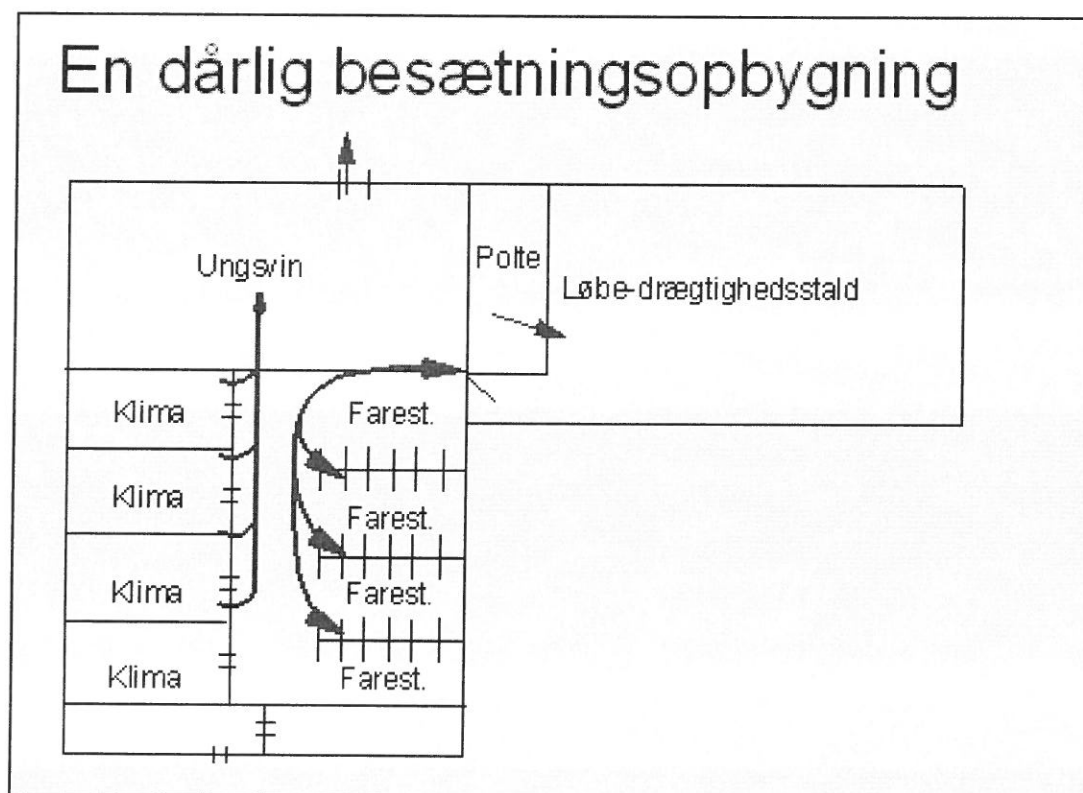
Hensigtsmæssig besætningsopbygning/transportveje

- For at hindre smitte mellem de forskellige aldersgrupper af dyr skal staldafsnittene være helt adskilte fra hinanden med fuldmure.
- Besætningen skal være hensigtsmæssigt opbygget med soholdet i den ene ende af besætningen og fedesvin i den anden.
- Grisene skal kunne transporteres op gennem systemet uden at krydse staldafsnit de tidligere har været i.
- Er besætningen uhensigtsmæssigt opbygget med dårlige transportveje bør det overvejes at:
 - lave faringsstop
 - tømme klima-, ung- og slagtesvinestaldene tidligt (min. 3 måneder før faringsstop)
 - omlægge transportvejene så grisene ikke kommer igennem tidligere staldafsnit
 - tilstræbe holddrift i klima-, ung- og slagtesvinestald

Under planlægningen af en sanering er det meget vigtigt at være opmærksom på besætningens opbygning og transportvejene af grisene gennem besætning. Som eksempler på ovennævnte er medtaget tre besætninger, som er skitseret i henholdsvis figur 2, 3 og 4.

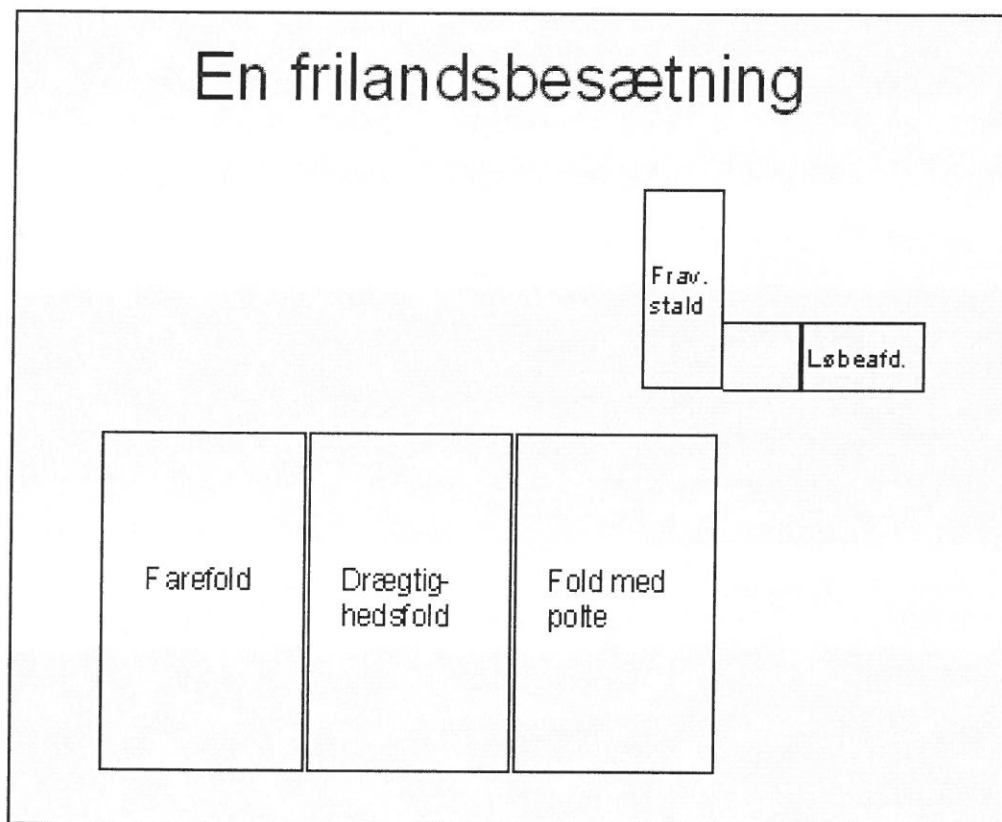
Figur 2.

Figur 3.

Besætningen der er vist i figur 2, havde en meget hensigtsmæssig opbygning, hvor grisene kunne transporteres op gennem systemet uden at krydse tidligere staldafsnit. Ved at køre en hensigtsmæssig polterekruttering blev soholdet hurtigt stabilt.

I besætningen, der er vist i figur 3, havde klimastalden direkte udgang til farestalden. Alle grise der forlod klimastalden skulle transporteres gennem farestalden for at komme ind i ungsvinestalden. På denne måde skete der konstant nysmitte af søerne fra de fravænnede grise, og det var umuligt at opnå PRRS-stabilitet i soholdet. I et sådant tilfælde skal det overvejes enten at få omlagt transportvejene, så klimastaldsgrisene ikke kommer i kontakt med søerne, eller få tømt klimastaldene (ex. ved omsætning af 7 kg's grise). Der kan let gå et par måneder fra tømning af klimastald til der er ro i soholdet.

Figur 4.

På figur 4 er en frilandsbesætning skitseret. I denne besætning er kun løbe- og fravænningsafdeling indendørs. Fordi løbeafdelingen ligger ganske tæt op af fravænningsafdelingen, sker der hele tiden nysmitte af soholdet fra de fravænnede grise. I denne besætning overvejes det at flytte løbeafdelingen.

Skal der være faringsstop?

- Sikkerheden ved en sanering er større, hvis farestalden kan stå tom i ca. 14 dage.
- Faringsstop anbefales især i besætninger hvor det serologisk er svært at afgøre om søerne er i stand til at producere virusfri grise, dvs. i besætninger der sælger 7 kg's grise eller hvor der er kontinuert drift i fravænningsstaldene.
- Faringsstop kan ikke kompensere for manglende PRRS-stabilitet i soholdet.

Hvornår skal klima-, ung- og slagtesvinestaldene tømmes?

Det er som oftest i disse staldafsnit, der foregår en smittespredning med PRRS, og soholdet vil

derfor kunne smittes herfra. Selv i et PRRS-stabilt sohold er der altid en risiko for, at der kan være en gylt eller en so, der stadig er modtagelig for infektion. Bliver hun smittet med PRRS, vil hun kunne føre smitten videre til pattegrise født efter saneringen.

- Har staldene en dårlig placering tæt op af soholdet bør de tømmes min. 3 måneder før et forventet faringsstop.
- Har staldene en god placering væk fra soholdet kan tømningen ske samtidig med et evt.faringsstop.
- Fuldsektionering af klimastaldene kan forhindre smittespredning mellem de fravænnede grise, og i nogle besætninger vil disse staldafsnit derfor være fri for PRRS. De behøver derfor ikke at tømmes under saneringen.

Omsætning af 7 kg's grise for at tømme staldafsnit

Nogle af besætningerne tømmer staldene ved at sælge 7 kg's grise. Der har været eksempler på at aftagerne har svigtet, hvorved besætningsejeren er kommet i en slem knibe. Under saneringen er det derfor tilrådeligt, selv at have rådighed over en stald (på en anden ejendom) til grise på 7-30 kg.

Nøgleord:

PRRS, PRRS sanering

Ordforklaring:

Management:

Et udtryk der bruges om landmandens overordnede driftsledelse af sin besætning. Der er et engelsk udtryk som sammenfatter begreberne: organisering, strategi, ledelse, handling, mm.

Antistof:

Er et stof der dannes, når kroppen udsættes for et antigen (ofte et fremmed proteinstof). Antistoffer bekæmper antigenets giftvirkning, og er et vigtigt led i legemets kamp mod indtrængende sygdomsfremkaldende mikroorganismer.

Printet er fra www.dansksvineproduktion.dk onsdag d. 7. marts 2007 kl. 12.55.

Ophavsretten tilhører Dansk Svineproduktion. Informationerne må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. Dansk Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.

Artiklen findes på adressen:

<http://www.dansksvineproduktion.dk/index.aspx?id=bb75104b-2420-440b-b981-9735fc94a19f>